

publicada per Molino a l'estil d'una publicació francesa amb el mateix títol. **Yo: revista infantil** (1937-1938). Contenia historietes il·lustrades per G. Barba, Xirinius, Ayné o Rius. **Mirbal** (1937), edició bilingüe a dues columnes, una per a cada llengua. Amb dibuixos originals de Tísner o Lola Anglada. Es creu que el primer número va sortir el 6 d'abril de 1937 i només es té constància de la publicació de dos números.

5. 1a part- "Vaig conèixer un gripau blau". Dictadura (1940-1975)

El final de la guerra civil i l'adveniment de la dictadura va suposar un canvi dràstic en la llibertat de premsa i totes les publicacions se'n ressentiren, fins i tot les infantils. La majoria de revistes eren o bé de caire religiós o d'adoctrinament del nou règim com, per exemple: **Almanaque de El Benjamín** (1946-1978) s'edita per Acció Catòlica de Vich com a suplement de *El Benjamín*. Per altra banda, **Atalaya** (1941-1948) omplí el buit que havia deixat *En Patufet* el 1938. La més exitosa va ser: **Florita** (1949-1961). Destinada a les nenes, va arribar a fer tiratges de fins a 200.000 mil exemplars. Per evitar sancions per raó de la llengua, Hispano Americana, l'editor de *Els Infants* (1956-1958), va pretendre a partir del núm. 9 que la revista s'editava a Andorra.

2a part- "Arri arri tatanet...". Transició (1976-1980)

El final de la dictadura i la transició a la democràcia van obrir les portes a normalitzar les publicacions en català:

El Ganxet. El primer número surt el 1975 en castellà. El 1976 començà una 2a època en català.

El Cavall fort (1961-). Publicada per els Secretariats Catequístics de Girona, Vic i Solsona, ha estat dirigida per Josep Tremoleda, Albert Jané a partir de 1979 i Mercè Canela des de 1998. Ha comptat amb grans col·laboradors, des de Salvador Espriu, a Montserrat Roig per als textos, i Cesc o Pilarín Bayés per a les il·lustracions. A partir de 1990 començà a publicar el suplement **El Tatano: el Cavall Fort dels petits**.

L'Infantil, L'Infantil Tretzevents i finalment **Tretzevents** (1951-2011), va passar per diverses etapes, títols, editorials i periodicitats. Neix primer com a suplement de la *Hoja Diocesana* del Seminari de Solsona i el 1968 Publicacions de l'Abadia de Montserrat es fa càrrec de la seva edició. Pere Calders o Maria Aurèlia Capmany van ser alguns dels destacats col·laboradors.

6. "Tots som súpèrs, tots som grans..." Els anys 80-90 i el nou mil·lenni

A partir dels anys 80, amb la democràcia ja assentada i sense prohibicions lingüístiques, revifa l'edició en català en tots els àmbits. La imatge evoluciona fins predominar a tota la publicació tot aportant un atractiu innegable. La influència dels programes i personatges de televisió fa aparèixer revistes que els en donen el protagonisme. Així trobem **La Revista dels Súpèrs** (1996-2008) del Club Super3, suplement dominical de *La Vanguardia* i **Súpèrs!** (2009-2018), editada per Sàpiens; **La Revista de Les Tres Bessones** (2009-2012), editada per Cromosoma i El Periódico de Catalunya i **Pequediver** (2010-2015), en castellà, de Panini, orientada a lectors en edat preescolar. **Tocar i parar** (1984-) és una revista en català en braille editada per ONCE, destinada a nens de 5 a 10 anys. Bayard Revistes editen des de 1994, **Cucafera**, adreçada als nens de 4 a 6 anys, primers lectors, i **Tiralira**, dedicada als que ja saben llegir, entre 7 i 9 anys. Des de 2010 es publiquen **Piu-piu**, en català, adreçada als més petits, de 0 a 5 anys, editada per Publicacions

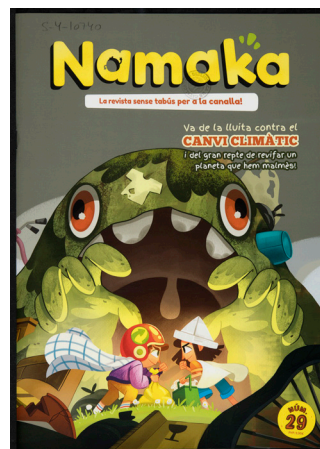
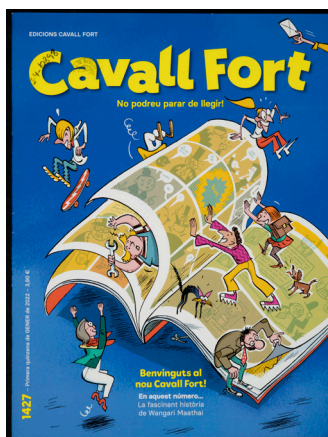
de l'Abadia de Montserrat; i **National Geographic Kids**, per a nens de 6 a 14 anys, en castellà.

7. "El món seria més feliç si tots fóssim amics..." El nou mil·lenni (2a part)

Queda lloc per a les revistes infantils en un moment on els còmics i el manga omplen el mercat? Creiem que sí i aquesta selecció de títols ens ho demostra:

El Petit Sàpiens (2016) neix amb la mateixa idea que el seu germà gran *Sàpiens*: fer que la història resulti interessant però també amena. En aquest cas entre el públic infantil. **Cocoter** (2018) i **Cocotero** (2021), publiquen números monogràfics per a nens i nenes a partir de 7 anys, amb una finalitat divulgativa. **Namaka** (2017) tracta temes tan actuals com la diversitat de cossos, la diversitat familiar, el feminisme o el canvi climàtic. **El Petit magazín** (2014) s'adreça als infants però també als seus pares o educadors. **Pipiripip magazine** (2015) es crea a Manresa com un projecte d'autoocupació de la cooperativa Edicions del Pipiripip. **Kids & music** (2016) té com a objectiu principal acostar als menuts a la música.

I un títol que no podia faltar en aquesta època de superherois: **Revista boing: el universo de tus héroes** (2011). A les seves pàgines podem trobar tota mena d'herois televisius de la productora Warner.



Violet compleix 100 anys, hem de fer gatzara, hem de fer sarau!

Del 22 d'abril al 6 de juny de 2022

VIROLET



Ara els nens així que néixen ja no demanen la llet tots demanen l'últim número del simpàtic VIROLET.



Biblioteca de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura



Horari de visita

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h.
Dissabtes, de 10 a 14 h.

www.bnc.cat



Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital 56 - 08001 - Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat

Violet complex 100 anys, hem de fer gatzara, hem de fer sarau!

El 7 de gener de 1922 arribava al món el *Violet*. “Un noi bellugadís i alegre, que no s’està mai quiet”. Aquest era el subtítol de la revista que naixia com a suplement setmanal del seu germà gran *En Patufet*. Va publicar 469 números durant 9 anys fins el 3 de gener de 1931 quan va passar el relleu al seu germanet petit, *l’Esquix*. Hi van col·laborar en els textos noms tan reconeguts com Josep Carner, Josep Maria Folch i Torres o Apel·les Mestres, i Junceda, Cornet o Lola Anglada en les il·lustracions. Ha estat considerada una de les publicacions infantils en català més importants de l’època.

La Biblioteca de Catalunya vol celebrar el seu centenari fent un repàs de les revistes infantils editades a Catalunya des de finals del segle XIX fins a l’actualitat i reivindicar, a la vegada, el seu paper fonamental en l’educació i lleure dels nens i de les nenes.

La més antiga que es conserva al fons de la biblioteca ja revela en el seu títol a qui anava dirigida: *La Infancia: periódico ilustrado para los niños de ambos sexos* (1867-1868). Amb una finalitat purament educativa i sempre amb el caràcter moralitzant catòlic de l’època, les seves pàgines comptaven, a més de lliçons d’història, religió o ciències, amb contes, llegendes i novel·letes per entregues.

L’aparició a principis del segle XX d’*En Patufet*, en català i el *TBO*, en castellà, va canviar tant la forma com el fons del concepte de revistes per a infants, tot incorporant el color, les tires còmiques i els entreteniments. Les dues, juntament amb la no menys famosa *Pulgarcito*, també en castellà, han tingut una durada excepcional i van gaudir d’una popularitat extraordinària fins al punt de continuar essent considerades el referent de les publicacions infantils catalanes. Ja a la segona meitat de segle, apareixen dos títols igualment emblemàtics: per una banda, *Tretzevents*, que es publicà fins el 2011, i per l’altra, *Cavall Fort* i la seva edició per als més menuts *El Tatano*. A dia d’avui ambdues es continuen publicant.

Molts altres títols varen sortir també, amb més o menys èxit, durant el convuls segle passat que ens agradaria recordar en aquesta exposició. La mostra permet observar com els van influir els diferents esdeveniments històrics i l’evolució editorial que han fet al llarg dels anys fins arribar als nostres dies, on el boom dels còmics i el manga semblen dominar el mercat. Per sort, però, encara hi ha espai per a les revistes infantils. Recordem-les doncs i, mentre ho fem, per què no revivim per uns instants la nostra pròpia infantesa?

Celebrem i cantem:

Violet Sant Pere, Violet Sant Pau, per molts anys la festa puguem fer en pau!

Pepa Bagaria i Esther Miguel
Hemeroteca - BC

1. “Què li darem en el Noi de la Mare?...” Els inicis de la premsa infantil (S. XIX i primers anys del S. XX)

Les primeres revistes destinades a infants apareixen a la segona meitat del S. XVIII a Anglaterra, França i Alemanya, així com a Madrid, on es publica *Gazeta de los Niños* el 1798. La més antiga coneguda a Barcelona i que es conserva a la Biblioteca és *La Infancia: periódico ilustrado para los niños de ambos sexos* (1867-1868), té un caràcter educatiu i moralista, amb escasses il·lustracions, característiques comunes de les publicacions d’aquesta època. A l’inici del S. XX s’havia produït un canvi de concepte i les obres infantils tenen la finalitat d’entretenir i divertir als nens. La invenció dels gravat fotomecànics també permetrà que la il·lustració prengui gran protagonisme.

Destaquen en aquest període per la seva gran qualitat i la col·laboració dels millors escriptors i il·lustradors de l’època: *La Rondalla del dijous* (1909, 1924), de caràcter literari i folklòric, i *La Mainada* (1921-1923), que fou suspesa per la dictadura de Primo de Rivera. La resta de títols van tenir una curta durada: *La Palmeta* (1906), *Una vegada ...* (1907), *El Noi de la mare* (1908), *El Teatre dels infants* (1912), de Lleida; *L’Estornell* (1918), *Polichinela* (1921); i *Fatty* (1919), on podem veure ja la influència del cinema.



2. “Violet Sant Pere, Violet Sant Pau...” L’esplendor: Violet, En Patufet, Esquix, TBO i Pulgarcito

Violet ha complert cent anys! Va veure la llum el dia 7 de gener de 1922, adreçada als més menuts. Era suplement del popular i emblemàtic *En Patufet*, que havia evolucionat fins dirigir-se a un públic més juvenil i per aquest motiu en va néixer. Hi van col·laborar els dibuixants Apa, Lola Anglada, Llaverias, D’Ivori, etc. i escriptors com J. Carner, A. Mestres, J.M. Folch i Torres, Clovis Eimeric, etc. El darrer número va sortir el 3 de gener de 1931, el mateix dia que apareix *Esquix*, suplement que el va substituir fins al desembre del 1936.

En Patufet va ser la primera revista infantil en català, amb més llarga durada i tiratge en el període anterior a 1939. Dirigida per J.M. Folch i Torres, els principals il·lustradors foren Junceda, Llaverias i Cornet. Va crear un model amb predomini d’acudits, historietes i contes, llargament

imitat. Suspesa el 24 de desembre de 1938. Després de la guerra va reaparèixer el 6 de desembre de 1968, però no va aconseguir l’èxit d’abans i va acabar el 26 de juny de 1973.

El 17 de març de 1917 comença *TBO*, composta únicament per historietes còmiques i passatemps, marcà un nou estil i la seva popularitat ha fet que el seu nom s’utilitzi per denominar les revistes per a nens. Dibuixen Opisso, Benejam, A. Batlloti i Jofré, J. Muntañola, J. Coll, etc. Van tenir gran popularitat sèries com “La família Ulises” o “Los grandes inventos de TBO”. Va acabar, després de canvis d’editor, el setembre de 1998.

El juny de 1921 apareix *Pulgarcito*. Fundada per Joan Bruguera, va assolir un gran èxit, amb autors i personatges tan coneguts com: Zipi i Zape d’Escobar o Mortadel·lo i Filemó d’Ibáñez. Va acabar el 1987.

Aquest grup de revistes assenyalen una època d’esplendor editorial al inici del segle XX. Van renovar el disseny i la concepció de les publicacions per a nens fins aquell moment i van ser capaces de sobreviure malgrat la guerra i la dictadura fins a finals del segle XX.

3. “En Joan petit quan balla...” Els alegres anys 20

A la dècada dels 20 del passat segle, força van ser els títols infantils que van començar a publicar-se en català o castellà amb *En Patufet* o el *TBO* com a models.

Sigronet. Dirigida per Emili Graells i Castells i editada per El Gato negro. Sense designació cronològica, el primer número va sortir el 1924 i es creu que almenys es publicà durant uns quatre anys. *En Manelic* només publicà 4 el 1926. El núm. 1 portava una il·lustració d’Apa a la primera pàgina. *El Calendari d’En Clovis* (1927-1929), almanac redactat per Lluís Almerich amb el pseudònim de Clovis Eimeric. *Alegria*, publicada a Terrassa entre 1925 i 1934, contenia dibuixos i historietes a color en la majoria de les seves pàgines. *Colorín* (1922-1927), va ser editada per Magín Piñol i a partir de 1925 per El Gato Negro que també edità *Charlot* (1928-1934). *Rin-tin-tin*, va ser una de les més exitoses. Publicà 450 números entre 1928 i 1940. *La Nuri*, dirigida per Lola Anglada, publicà 17 números entre novembre de 1925 i març de 1926. Hi va col·laborar Josep Maria Folch i Torres, entre d’altres i il·lustraren les seves pàgines, Apa, Xirinius, o la pròpia Anglada. *Jordi* (1928), dirigida per Melcior Font i inspirada per Antoni Rovira i Virgili. Tingué com a col·laboradors destacats artistes noucentistes tant en els textos com en les il·lustracions. Josep Obiols va crear el personatge de la capçalera.

4. “Sol solet, vine’m a veure...” 2a República i Guerra Civil (1930-1939)

Els convulsos anys 30 van començar amb una república i van acabar amb una guerra civil. Aquests fets marcaren la societat de l’època en cada uns dels seus aspectes, també en la literatura pensada per als infants. Entre els títols més destacats trobem: *L’Eixerit*, editada per Josep Vilamala, publicà 200 números entre 1931 i 1936. *Jordi: contes per a infants* (1933). Només 29 núm. van aparèixer d’aquesta revista setmanal que recuperava el títol de la publicació de Rovira i Virgili de 1928. *Pocholo* (1931-1937), va quedar interrompuda en plena guerra, després d’haver publicat 272 números i 6 almanacs. Posteriorment edità dos almanacs més per a 1940 i 1942. *Ja, ja: revista de la amenidad y de la alegría*. Editada per El Gato Negro, el dibuix de la capçalera era obra de Boix. En total van sortir 116 números i tres almanacs entre 1935 i 1938. *Mickey* (1935-1936). Dirigida per José Maria Huertas Ventosa i